

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن گویا: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • شماره ۸ • ۵۳۸۶ صفحه

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: موسسه مطبوعاتی نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شترت

شنبه ۲۶ اردیبهشت ۱۴۰۵ • ۲۸ ذی‌القعده ۱۴۴۷ • ۱۶ می ۲۰۲۶ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۳۸۶ • صفحه ۴

اذان ظهرتهران ۱۲:۰۱ • اذان مغرب ۱۹:۲۳ • اذان صبح فردا ۲:۱۹ • طلوع آفتاب ۴:۵۸

www.sharghdaily.com

aparat:tasvirshargh

Telegram:SharghDaily

youtube:sharghdaily

twitter:sharghdaily

instagram:sharghdaily1

اتفاق‌خوانی

کنیسه‌زخمی

در روزهای آخر هفته، در محل کنیسه آسیب‌دیده «رفیع‌نیا»، نشست‌ی با عنوان «کنیسه زخمی» برگزار شد. در این نشست که اهالی محله و مسئولان حضور داشتند، از لحظه انفجار گفتند و بر بازگشایی مجدد این مکان مذهبی تأکید شد.
خام‌آرش تهرانی در این نشست به قرارت دعا از تورات پرداخت و با بیان اینکه آموزه‌های تورات این پیام را دارد که خداوند سلامتی، صلح، صفا و آرامش را دوست دارد، ادامه داد: «اگر همه‌چیز باشد، وفور نعمت باشد اما صلح و آرامش نباشد، داشته‌های دیگر ارزش ندارد. یهودیان در سه وعده نماز از خداوند درخواست دانش، فهم عقل، بخشش، شفا و سلامت می‌کنند و در کنار همه اینها صلح و صفا و دوستی طلب می‌کنند. دوستی، مودت، همکاری، عشق و صمیمیت همیشه بین همه افراد کشور ایران عزیز از هر قوم و نژاد و مذهبی وجود داشته و این موضوع لطف خداوند را شامل حال همه ما می‌کند.»

فرح یزدانی، همسر استاد زین‌کوب که در محله بزرگمهر ساکن است نیز در این آیین، از زمان واقعه سخن گفت و از تلاش‌های هلال‌احمر تقدیر و بیان کرد: «از دیدن کنیسه تخریب‌شده متأثر می‌شویم و امیدواریم هرچه سریع‌تر برپا شود». او ابراز امیدواری کرد مردم و همسایگان بتوانند از این شرایط به نیکی خارج شوند.

مرجان یشاییان، از جامعه فارغ‌التحصیلان یهودی ایران نیز از همه نهادها و ارکان‌هایی که در لحظات اولیه برای حل بحران حضور یافتند یاد و از زحمتشان سپاسگزاری کرد. او همچنین به تاریخچه کنیسه «رفیع‌نیا» پرداخت و گفت: «اتفاقی که در جنگ تحمیلی سوم در کنیسه رخ داد، قطره‌ای است در کنار سختی‌های مردم ایران». او به اتفاق تلخ موشک‌خوردن مدرسه میساب و دیگر داغ‌های مردم ایران اشاره کرد و گفت: «برای هر ایرانی که نزدیک کنیسه زندگی می‌کند، دیدن منظره نمازگزاران کلبمی در شب‌های شنبه منظره‌ای عادی است و برای ما نیز عادی است که در خاورمیانه بحران‌زده، بی‌دغدغه در کنیسه‌های خود حاضر شویم، بدون هراس از حمله‌های تروستی».

او با اشاره به اینکه ۳۰ کنیسه دیگر در تهران وجود دارند، گفت: «کنیسه‌ها ما درهای کنشوده دارند و کسی از آنان که وارد می‌شوند کارت شناسایی نمی‌خواهد، این در حالی است که در بسیاری از کشورها این‌طور نیست». یشاییان یادآوری کرد: «در این سال‌هایی که در کنیسه‌ها حضور می‌یافتیم همسایه‌های مسلمانمان با وجود تمام مشکلات، واکنش مناسبی داشتند. فرهنگ عمیق مدارا، موجب شده است مردم با عقاید مختلف در کنار هم با آرامش زندگی کنند». او در بخش دیگری از سخنان خود از تلاش برای خارج‌کردن با احترام کتاب‌های دینی از کنیسه تقدیر کرد.

این بنا به کنیسه خراسانی‌ها هم مشهور بود و یکی از مراکز مذهبی و اجتماعی جامعه یهودیان مشهدی‌تبار ساکن تهران بود. ماجرای پیداشدن دو طومار تورات که در جعبه‌های چوبی قرار داشتند از زیر صدها تن آوار یکی از اتفاقاتی بود که اهالی محل از آن یاد می‌کنند. در جریان حمله ساعت ۳ امداد روز سه‌شنبه ۱۸ فروردین، این کنیسه که در کوچه ملک در خیابان فریمان قرار داشت، با سه موشک اسرائیلی ویران شده و آسیب دیده بود. قفسه کتب مذهبی شکسته و پرتاب شده و کتاب‌های داخل آنها پاره‌پاره بر کف کوچه پراکنده شده بود. در گوشه و کنار آوارها از لابه‌لای آجرها، فرش‌های نفیسی که روزگاری دیواره‌های کنیسه را پوشش می‌دادند، دیده می‌شد. از امدادگران خواسته شد به‌جای آواربرداری با لودرها و بیل‌های مکانیکی، به‌گونه‌ای دیگر اقدام کنند؛ روندی که زحمتشان را چند برابر می‌کرد. جست‌وجو پنج روز به درازا کشید تا اینکه طومارها بالاخره پیدا شدند. با حضور ذیل مرداری، رئیس کمیته اسلاک انجمن کلبیاهن تهران، طومارهای محفوظ در جعبه، سالم تحویل گرفته شد.

رهگذرانی که روزانه از خیابان شریعتی تهران، محدوده پایین‌تر از میرداماد می‌گذراند، شاید ندانند دلیل نام‌گذاری «میدان دکتر کاظم معتمدنژاد» چیست. البته نام قدیم این محل، «میدان جوانان» بود که روزگاری دفتر روزنامه «جامعه» در آن قرار داشت و مستندی نیز درباره روزنامه‌های دوران اصلاحات با نام «میدان جوانان سابق» توسط مینا اکبری با استفاده از نام این میدان خاطره‌انگیز ساخته شده است. ۲۳ اردیبهشت امسال مصادف است با نودوسومین زادروز استاد دکتر کاظم معتمدنژاد مشهور به «پدر علوم ارتباطات ایران». معتمدنژاد، سال ۱۳۳۹ دوره کارشناسی حقوق قضائی را در دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران به پایان برد. او در دوره دانشجویی ابتدا به‌عنوان مترجم زبان فرانسه به روزنامه «کیهان» رفت و پس از مدتی دبیر سرویس خارجی شد. روزنامه «کیهان» که به روزنامه‌نگاران تحصیل‌کرده نیاز داشت، برای او بورسیه‌ای از دولت فرانسه دریافت کرد. معتمدنژاد در دانشگاه سوربن فرانسه موفق به اخذ دکترای حقوق و علوم سیاسی و نیز دکترای تخصصی روزنامه‌نگاری از انستیتو مطبوعات و علوم نظری دانشگاه پاریس شد. وی از سال ۱۳۴۶ وکیل پایه‌یک دادگستری شد و از سال ۱۳۷۹ مشاور حقوقی اتحادیه بین‌المللی ارتباطات بود.
تلاش‌های معتمدنژاد به همراه نعیم بدیعی در دوران بعد از انقلاب که دانشکده ارتباطات و رشته ارتباطات منحل و ارتباطات به یکی از گرایش‌های رشته علوم اجتماعی تبدیل شده بود، موجب شد دوباره این رشته احیا شود. استاد در دهه ۴۰ در دانشکده حقوق دانشگاه تهران به تدریس حقوق می‌پرداخت. در عکس مشهوری که از استادان آن دوره به جای مانده و در انتهای کتاب خاطرات دکتر ناصر کاتوزیان منتشر شده است، ایشان در کنار استادانی همچون محمود شهبانی، محمد سنکلیجی، ناصر کاتوزیان، محمد معتضداعری شیرازی و سیدحسین صفایی که نام‌آوران آموزش حقوق ایران هستند، دیده می‌شود. معتمدنژاد ادامه تدریس را در رشته حقوق ارتباطات و در دانشگاه علامه طباطبائی ادامه می‌دهند که در کنار ایجاد دو گرایش روزنامه‌نگاری و روابط عمومی و برگزاری دوره‌های تحصیلات تکمیلی تا دکتری، با

نگارش آثار ماندگاری همچون «حقوق ارتباطات جمعی»، «حقوق مطبوعات»، «روزنامه‌نگاری» و… نقش بسزایی در توسعه و ارتقای علوم ارتباطات ایران داشت. از سال ۱۳۹۵ دانشگاه علامه طباطبائی دوره کارشناسی‌ارشد حقوق ارتباطات را راه‌اندازی کرده که دروسی همچون حقوق فضای رایانه‌ای، حقوق بین‌الملل ارتباطات، حقوق تبلیغات بازرگانی، مسائل حقوقی جامعه اطلاعاتی، حقوق سینما و… در آن ارائه می‌شود. اما این روزها که فضای مجازی به دلیل جنک به محاق رفته، بیش از همیشه موضوع حقوق اتباطات و حق شهروندان بر آن مطرح و موضوع گفت‌وگو است. از نظر سطح دسترسی

شهروند درجه سه (می‌تواند با خرید فیلترشکن با قیمتی در حدود هر گیگابایت یک میلیون تومان! به اینترنت وصل شود). تابستان سال گذشته رئیس قوه قضائیه از روزنامه‌نگاران و فعالان مدنی خواست تا پیشنهادهای خود را برای اصلاح قانون مطبوعات ارائه کنند. در این زمینه نشست‌هایی نیز ازجمله در بنیاد حقوقی استاد بهمن کشاورز برگزار شد، اما بعد از حدود یک سال خبری از ارائه طرح یا لایحه اصلاحی در میان نیست. «قانون مطبوعات» کنونی که در اسفند ۱۳۶۴ تصویب شده و بیش از اینکه به «حقوق مطبوعات» بپردازد، «حدود مطبوعات» را در نظر دارد، برای ساماندهی رسانه‌های امروزی چندان کارایی ندارد. الحاق یک تبصره به ماده یک این قانون که بیان می‌کند «کلیه نشریات الکترونیکی مشمول مواد این قانون است»، موجب مناسب‌سازی قانون ب فضای جدید فناوری اطلاعات نشده است. تنها کارکرد این مجوزگرایی و ایجاد محدودیت برای بیان (مثل ماده ۲ که زیر عنوان «رسالت مطبوعات» برای رسانه نقشی همچون همگاری در سیاست‌گذاری‌های کلان اجتماعی و فرهنگی کشور قائل است). کناررفتن مرجعیت خبر و تحلیل داخلی و میدان‌داری تلویزیون‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان شده است. امروز روزنامه‌نگاران ما مانند شنگاری هستند که با دستان بسته به دریا پرت شده‌اند و باید در رقابتی نابرابر با رسانه‌های قدرتمند خارجی که هیچ محدودیتی از نظر امکانات و بیان ندارند، رقابت کنند. باید سه روزنامه‌نگاران داخلی، به‌ویژه اهالی مطبوعات درود فرستاد که در رقابتی کاملا نابرابر، قلم را زمین گذاشتند. گاهی یادداشت‌های همین روزنامه‌ها و گزارش‌های خبری از رخداد‌های چند ماه گذشته، تینتر رسانه‌های بین‌المللی شده است. ادامه این شرایط به حقوق ارتباطات که دیگر جزء حقوق بنیادین و بشر به حساب می‌آید، ضربه خواهد زد که نتیجه این نارضایی عمومی از دسترسی به اطلاعات، به زبان امنیت ملی خواهد بود.

گزارش‌خوانی

به صرف ترمیم در کافه‌های شهر

مشارکت‌کننده باشند و از نقش شنونده و خواننده صرف بیرون بیایند، استقبال می‌کنند. این تجربه جمعی را می‌شود در هر بعدازظهر شهر پیدا کرد. دور میزها، اغلب گروهی متشکل از زنان و مردان و سن‌وسال‌های متفاوت و سلیقه‌های مختلف نشسته‌اند که بیشتر از دغدغه‌ها و تجربه‌های شخصی‌شان می‌گویند و کمتر از دل صفحات کتاب‌ها. این فضاهای غیررسمی، شبیه جمع‌های دوستانه‌ای هستند که آدم‌ها، پیش از آن یکدیگر را نمی‌شناختند اما می‌داند بدون قضاوت‌شدن، می‌توانند آنچه در سرشان می‌گذرد را به زبان بیاورند. آنها می‌توانند با توسل به همین جمع‌های پراکنده، احساس تنهایی و بی‌پناهی‌شان را کاهش دهند و با دنیای آن بیرون، پیوند بخورند. در این پیوند، ردی از اجبار نیست؛ هرچه هست، علاقه‌ای مشترک به دانستن و فهمیدن است. این همبستگی، هرچند کوچک، موقت و محلی، کمکی بزرگ برای سلامت روان جامعه است.

از دل این دورهمی‌ها، گفت‌وگو به فضای عمومی شهر بازگردانده می‌شود. شکاف‌های عمیق و سوءتفاهم‌های بزرگی که از دل کاهش گفت‌وگو بیرون زده‌اند، به‌تدریج مورد بحث قرار می‌گیرند. مردم صداهای موافق و مخالف بیشتری به گوش‌شان می‌رسد و واکنش خود به این صداها را تنظیم می‌کنند. در بسیاری از عرصه‌های عمومی، عجله و موضع‌گیری سخت، فرصت گفت‌وگو را فراهم نمی‌کند. کمتر فرصتی پیش می‌آید کسی حرف بزند و دیگری واقعا گوش کند اما کتاب، چون واسطه‌ای میان آدم‌ها قرار می‌گیرد و از شدت اسپتاک کم می‌کند. افراد به‌جای اینکه مستقیم و عریان با یکدیگر درگیر شوند، از مسیر متن وارد گفت‌وگو می‌شوند. همین واسطه‌مندی، امکان

فردوسی، برای ما ایرانیان فقط یک شاعر نیست. حافظه زنده زبان فارسی است. مردی که واژه‌ها را از دل تاریخ بیرون کشید تا ایران، خودش را فراموش نکند. مجسمه‌های او هنوز در میدان‌های شهرهای ایران آرام، استوار و خاموش ایستاده‌اند. از مشهد تا تهران، از توس تا میدان‌های کوچک و بزرگ شهرها، چهره فردوسی سال‌هاست بخشی از حافظه جمعی مردم شده است. عکس: علی معرف، ایرنا

زنان

وقتی قهوه

زنان را صاحب صدا کرد

سازمان زنان سازمان ملل هر چندوقت یک بار از پیشرفت‌های زنان در گوشه و کنار جهان گزارش‌هایی تهیه می‌کند؛ گزارش‌هایی که می‌تواند برای برخی کشورهای دیگر تجربه باشد. گزارشی که این بار از نحوه کشت و عرضه قهوه در کشور دومینیک ارائه کرده، بی‌شباهت به تلاش‌های زنان ایرانی در عرصه چای نیست؛ با این تفاوت که زنان دومینیک توانستند قدرت و استقلال خود را کسب کنند و روند پیشرفت برایشان ادامه داشته باشد. اما زنان شمال کشورمان هنوز به این مرحله نرسیده‌اند و فقط در مرحله کشت چای حضور دارند؛ مرحله‌ای که زحمت بسیار و سود اندک دارد. در این گزارش به سراغ دفتر انجمن پرورش‌دهندگان قهوه «لا اسیرانزا» در جمهوری دومینیک رفته‌اند؛ جایی که تصاویری از رؤسای سابق این انجمن آویزان است. همه مرد هستند، به‌جز آخرین آنها که یک زن را نشان می‌دهد: «سانتا جولیا کارمونا». این تصویر نشان می‌دهد چه‌کسی در مورد دسترسی به منابع و مزایای حاصل از قهوه تصمیم می‌گیرد. او می‌گوید: «شما باید در مقابل صدها تولیدکننده بایستید که هرکدام داستان و چالش‌های خاص خود را دارند و باید در برابر آن فشار مقاومت کنید».

«سانتا» تأکید می‌کند: «قهوه فقط یک محصول نیست؛ این منبع معیشت و فرصتی برای تحصیل و زندگی با عزت است. علاوه بر این، ابزاری است که زنان دومینیک از طریق آن راه پیشرفت خود را می‌کشایند».

«ایزابل روبلز آمدور» ۷۷ساله است و ۱۰ فرزند دارد که بیشتر آنها متخصص هستند. قهوه نیز امر را برایش ممکن کرده است. او می‌گوید: «این چیزی است که ما امروز با آن زندگی می‌کنیم و با آن به فرزندانمان کمک می‌کنیم». برای ایزابل، کشت قهوه منبع امرار معاش واقعی و مستقل بوده است. با این حال، او به یاد می‌آورد که سال‌ها زنان در کل زنجیره ارزش -برداشت، فراوری، هماهنگی کار، مدیریت خانه- بدون دسترسی به هیچ‌یک از درآمد حاصل از آن کار می‌کردند. او به یاد می‌آورد: «وقتی قهوه برای فروش برده می‌شد، انکار زنان اصلا هیچ مشارکتی نداشتند».

«ماریا ایزابل بالیونتا»، بنیان‌گذار انجمن زنان قهوه دومینیک، یکی از اولین کسانی بود که این واقعیت را بیان می‌کند: «زنان در کل زنجیره تولید قهوه کار می‌کردند، با این حال آنها مالک نبودند و نمی‌توانستند تصمیم بگیرند که چگونه از مزایای تولید قهوه استفاده کنند. چیزی که کم داشتند، صدا بود». او سه دهه گذشته را صرف این کرده که زنان نه‌تنها در این زنجیره دارای جایگاه باشند، بلکه بتوانند از آن سود ببرند. بیش از ۵۰ هزار خانواده در جمهوری دومینیک برای امرار معاش خود به کشت قهوه وابسته هستند. قهوه در ارتفاعات بالا یکی از منابع اصلی اشتغال روستایی است، رئیس تعاونی پرورش‌دهندگان قهوه تأکید می‌کند: «تعاونی او شامل ۴۰ خانواده است و هر مزرعه، هر قدر هم کوچک، در طول فصل برداشت حداقل به سه نفر نیاز دارد».

هدف او تبدیل قهوه به یک تجارت پایدار است. او توضیح می‌دهد: «آنچه ما به دنبال آن هستیم، این است که محصول سودآور باشد تا تولیدکنندگان مجبور نباشند کشت قهوه را قطع کنند و چیز دیگری بکارند. قهوه‌گران باید برنامه‌ریزی کنند، رؤیای‌پردازی کنند، محاسبات را انجام دهند و اجرا کنند».

قهوه دومینیک بُعدی دارد که کمتر صنعتی می‌تواند ادعا کند؛ کشت پایدار آن در میان جنگل‌های کوهستانی، کیفیت بهتر دانه و بهره‌وری بالاتر را تضمین و در عین حال محیط زیست سالم‌تری را نیز ترویج می‌کند. هر مزرعه نشان‌دهنده پوشش جنگلی بیشتر، آب بیشتر برای جوامع و فرصت‌های بیشتر برای زنان و خانواده‌هایشان است. این پیوند بین کشت قهوه و حفاظت از محیط زیست در برنامه «کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای جمهوری دومینیک» قرار دارد که توسط صندوق مشارکت کربن جنگلی بانک جهانی پشتیبانی می‌شود. سازوکار ساده است: دومینیک برای جلوگیری از چندین تن انتشار کربن همراه با حفظ جنگل‌هایش، بودجه دریافت می‌کند. سپس این منابع به آموزش فنی برای تولیدکنندگان، سیستم‌های ثبت و ردیابی و منابع جدید اشتغال مرتبط با مدیریت پایدار زمین اختصاص داده می‌شوند؛ دقیقا همان ابزارهایی که زنان سال‌ها خواستار آن هستند. حالا دیگر با دیدن جنگل‌های پردرخت دومینیک می‌توان مطمئن شد که قهوه محصولی نیست که باعث جنگل‌زایی شود.

۱۵۰۰ دانشمند

تسним از تهیه نامه‌ای با امضای هزار و ۵۰۰ دانشمند از جمله به برنده نوبل نروزی خبر داده است. پیشنهاد شده متن این نامه در مجامع رسمی بین‌المللی مانند یونسکو و نهادهای حقوق بشری مورد استاد قرار گیرد. این نامه خواستار توقف هدف‌گیری تاسیسات و زیرساخت‌های علمی کشورمان شده است. در طول جنگ، مراکز دانشگاهی هستند که توسط گروه‌های دانشگاه علم و صنعت و پژوهشگاه هوافضا، پژوهشگاه فضایی ایران، پژوهشکده سامانه‌های ماهواره‌ای، مرکز فضایی ماهدشت، همچنین رصدخانه خیام، دانشگاه شهید بهشتی و صنعتی شرف و بیش از ۳۰ ایستگاه زمینی فرستنده بخش صداوسما مورد حمله قرار گرفته‌اند.

۲ سیاره

اورانوس و نپتون دو سیاره‌ای هستند که از نظر تاریخی به‌عنوان «غول‌های یخی» طبقه‌بندی و تصور می‌شدند و در لبه‌های یخی منظومه شمسی در حال جرخش هستند. حالا در تحقیقی اعلام شده است: «یوسته‌های بیرونی اورانوس و نپتون عمدتا از سنگ و گاز هیدروژن و هلیوم ساخته شده‌اند». این دو سیاره دارای هسته‌های سنگی داخلی هستند که توسط گویشته‌های یخی احاطه شده‌اند و توسط جو غلیظی احاطه شده‌اند که تصور می‌شود حاوی گازهای هیدروژن، هلیوم و متان و همچنین ابرهای سیلیکات باشد. نتایج تحقیق جدید نشان می‌دهد جو آنها می‌تواند مملو از سنگ‌ها نیز باشد. ممکن است آنها در فضای داخلی خود یخ زیادی داشته باشند، اما کاملا یخی نیستند.

۳۳.۳ میلیارد سال

تحقیقی جدید با رد فرضیه انبساط ابدی، از احتمال فروپاشی جهان تا ۳۳.۳ میلیارد سال دیگر خبر می‌دهند؛ پانایی که بسیار زودتر از تصور است و در مقیاس‌های نجومی به‌مثابه چشم‌برهم‌زدن است و پس از آن، همه چیز آماده فروپاشی می‌شود. فرضیات مرسوم علمی مدت‌ها بر این باور بودند که جهان تا تریلیون‌ها سال دیگر به گسترش خود ادامه می‌دهد. مدل استاندارد کیهان‌شناسی همچنان بر این اصل استوار است که انبساط جهان با گذشت زمان سریع‌تر می‌شود، اما پویایی انرژی تاریک می‌تواند تمام این معادلات را بر هم بزند. شبیه‌سازی‌های کامپیوتری براساس دقیق‌ترین مشاهدات فعلی، انجام شده‌اند. هرچند این تحقیق نیازمند تأییدیه نهایی است. این تحقیق در پایگاه پیش‌انتشار آرایکو در دسترس است.